

ÖRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda: Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagypiacz.

Tartalom: Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (V. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Diarium Vitae Aerumnosae Georgii Cserei. (IX. közlemény). — Deliberationes in Curia Porumbakiensi. — Deés város levéltára. (II. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Adatok az erdélyi ev. reformatusok egyházi történetéhez. (II. közlemény.) Közli Jakab Elek. — Adatok a Rákóczy forradalom történetéhez. Közli Jakab Elek. — Nehány falragasz 184°/_o-ból. (II. közlemény.) — Tárca: Bornemisza Anna Apafi fejedelem-aszszony házi curiosumai közül. Közli Jakab Elek. —

gyarul tudó 12 és 13 esztendő inaskáknak meghozása felől, az honnég szintén két hétre érkezhettek meg, úgymint tegnapi napon; azon dolgokul azért irván ő nagyságoknak, kegyelmedet kérem, juttassa ő nagyságok kezéhez leveleimet, mentől hamarább lehet. Az fiamnak eljüvetele sokára terjed, félek attul, hogy az Salvus conductusnak megszerzése késedelmesen fog lenni, az terminus pedig változhatlan; tudom én miből álljanak az német expeditiók, mely kényesen és vontatva expedíáltnak, hanemha ember sok ajándékkal accelerálhatja, de bizony az késedelemnek is megadja az árát. Eddig tudom végét érte kegyelmed az helmecki dolognak, az pénznek felvételében. Az mint azért kegyelmednek Posenba való indulásomban a minap megírtam, hogy az isten haza hozván engem, bizonyos extractusban leírva megküldem kegyelmednek, az barom árából micsoda expensák lettenek az octáva alatt, kit im praesentibus inclusis meg is küldtem kegyelmednek. Az minemü hiánus aranyot kihánytak volt Gróf uramék szolgálai nr. 56. most Posenba visszaadám az túséreknek, elég pancolodásom (*pancsolódás*) volt velek; két százig előhoztanak volt, mind annyi arany között 29. találtam az ki megálhatott. Ugy hiszem, hogy mind csak affélék voltak, az kiket visszaadtak nekik, az 27-ért folyó pénzt kellett elvennem, és így az itt van nálam 29 arany in specie, az 27-ért folyó pénz; mit parancsol azért kegyelmed avval cselekedni, várok az kegyelmed informatiójától. Az extraordinariát ugyan elhalasztották az emberek, hogy nem lesz, azt bizony nem bánom, de hogy elhalasztattak, azt közönséges jóra nézve bizonyára nehézlem, mivel palatinusi autoritas

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához.

Közli: Szilágyi Sándor.

1857. febr. 13.

V.

enerose domine et Frater mihi confidentissime. Servitiorum meorum *stb.*

Hogy az úristen kegyelmedet *stb.*

Az mint P. S. (*postscriptum*) minap az utóbbi levelemben is megírtam, hogy urunknak ő nagyságának az fejedelemnek parancsolatjából bizonyos dolgai végett Posenba kellett jutnom, hozzá járulván az úrnak is parancsolatja: bizonyos két németül s ma-

labefactáltatik vele; majd nem sokára sem-
miben elő nem mehet, egyébaránt az ő ha-
talmában lévén az 'extraordinariának álla-
patja.

Imperialis dolgokrul semmi oly ujságot
kegyelmednek nem irhatok; az imperialis
gyűlést Septemberben mondják, hogy leszen.
— Egyébaránt most az imperiálisak tartottak
gyűlést Francofurtban, kit egyébaránt úgy
értem ő fölsége nehézlette, hogy hire nekül
lett; kiben determinálták, hogy 16 ezer em-
bert fogadjanak, kiknek dependentiájok leszen
moguntiai electortól; ezt arra tartják, valaki
lészen ellensége imperiumnak vagy közönsé-
gsképen vagy in particulari, arra rámenjenek;
némelyek azt mondják; kogy Frankentált
szállják meg, némelyek másra magyarázták.
Eventus docebit.

Cardinal Mazarininak galliai haddal nagy
successusa lévén spanyortul elfoglalt erőssé-
gekben, kit Leopold herczeg nem szenved-
hetvén, spanyor hadnak jó részét Lothringus
és Tourainus mellé küldte, kik rámenvén amaz
is eleikben menvén, derék ütközetben ere-
dének, és az spanyor armada ruínáltatott;
négy ezerig rabbá estenek, négy ezernél több
veszett, az egész munitiókat, artelleriát és
zászlókot elvesztvén, kit nagy triumphussal
Mazarini Párisban bevitte. Mostan erre Bécs
táján igen fogadnak hadat spanyor számára,
az Magyarországbán levő végházakbul is az
német hadakban minden száztul huszat bo-
csátván el, Bécsben azokat is spanyor szá-
mára fogadván, megruhásván és armálván
vitten viszik Belgiumban.

Az anglusok úgy látom felállatják res-
publicájokat; az hollandusok is már agnos-
cálják respublicában őket spanyor király pél-
dájából; de az religióban levő sok secta, kit
170 számú opiniokban számlálják, igen elha-
talmazott keztek; conniveálván mindennek
az politicában levő szakadásnak eltávoztatá-
sáért; az lelki szakadásban teljességgel el-
merülnek. Most egyéb nem lévén, kirül kel-
lenék írnom kegyelmednek, tartsa meg isten
kegyelmedet sok esztendeig jó egészséggben.
Bécsbe(n) 13. Februarii 1657.

Gen. Dom. V. servitor paratissimus et
frater addictissimus

J. MEDNIÁNSKY m. p.

Külön lapon, ugyancsak M. irásával:

Posoni mészárosoknál volt barom ára
tallér 5200, kit mivel aranyul adtak, tött
aranyat N. 2600.

Abbul azért posoni octávakor ezek ar-
rogáltattanak:

1. Adtak azon mészárosok kis-komá-
romi ecclesiára asszonyunk parancsolatjából
aranyat 160.

2. Az négy személynek az kegyel-
med, dispositiója szerént kiosztatott
arany 150.

Az ötödiknek adatott bécsi külségtül
elmaradott 63 tallér.

3. Az causalis párnak kiválasztá-
sára adatott libaléval (?) együtt arany 9.

4. Az úrnak két bársony sapkájából,
az ezüstben foglalt könyvétől, mivel az
ötves maga ezüstjít adta reá és az köny-
vet is ujjonnan köttette czápában és
aranyoztatta, in toto adatott ezektül
arany 7.

5. Az mi octavai külségünkre egy-
szer-másszor is adtak aranyat 73.
kire ha kivántatik dietim való erogatio
is extractusban adatik.

6. Az mi szállásunktól, mivel csak
nem épen egy házat birtunk, adatott arany 12.
az ittvalóktul is.

5. Procator uramék szállásátul ada-
tott arany 5.

6. Dési János gratiájátul együtt az
deákok italpénzével adatott arany 9.

7. Pálffy uram meg nem érvén
külséggel, adatott neki arany 2. az órács-
kának igazgattatásával, kit elhagyott,
arany 1. in toto 3.

8. Helmeczi transumptumtul, együtt
az deákok libaléval adatott arany 16.

9. Gróf uraméknak adatott arany 2100.

10. Kit kihánytak heános lévén
arany 56.

In toto arany 2600.

Külczim: Generoso Dno Andréae Klo-
bucsiczky de eadem stb. dno et fratri mihi
confidentissimo.

(Az egész levél Mednyánszki írása.)
(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

1657. jun. 23.

VI.

Kegyelmes asszonyom.

Alázatos szolgálatomat ajánlom nagyságodnak *stb.* Az úristen *stb.* áldja meg nagyságodat *stb.*

Már megirtam volt, kegyelmes asszonyom ezen leveletem, midőn az nagyságod méltóságos levelét, kit Munkácsbul 14. Junii iratni méltóztatott, meghozták. Az nagyságod barmainak felhajtására elküldtem egy meghitt atyámfiat, hogy vigyázzon eladására és segétséggel is legyen az eladatásában. Az puchói exulantok dolgában az nagyságod kegyelmes resolútiójához alkalmaztatjuk magunkot. Az puskás gyalogra is, kegyelmes asszonyom gondunk leszen, ha összeszerezhetnének; legnagyobb akadályunkra van ez az szomszédságban lévő ő fölsége hada, kivel untalan rettentik őket és azért nehezen távoznak feleségektül s gyermekjektül; megpróbáljuk, ha idegen jószágbelieket kaphatnánk arra. Krakóban már kétszer küldtem innen cancellarius uram ő nagysága leveleit is, kiket urunknak irt; irván a mellett szükséges dolgokru is én is ő nagyságának. Barcsai uram küldte leveleket is elküldém Bécsbe, az nagyságod parancsolatja szerint; az kiket penig most küldök Barcsai uramnak, kérem nagy alázatosan, méltóztatnék megparancsolni, hogy hova hamarébb juthatnának Barcsai uram kezéhez. Az álkermet, az jó terjéket meghozatom nagyságod számára; de az ezüst szelenczét Satunnal az doctornál nem kaphatni; hanem Bécsben vétetem meg az jubilernél és az balsamumot is ott kell becsináltatnom, kire már gondom is leszen. Tokodi uram az házát az nagyságod adóssága kedvéért árúban bocsátá; alkuszik is az emberekkel felüle; azon is vagyon nyavalyás mindenképen, hogy eladhassa. Az úristen éltesse nagyságodat *stb.* Beczkó 23. Junii 1657.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája

MEDNYÁNSZKI JÓNÁS m. p.

Külczim: Méltóságos fejedelemasszonyoknak Lorántfi Susánna asszonyunknak ő nagyságának, nekem kegyelmes asszonyomnak.

(Az egész levél Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

Diarium Vitae Aerumnosae

GEORGII CSEREI

Senioris de Nagy-Ajta. 1756. consignari ceptum.

1766.

(Folytatás.)

22. 22-ik Aug. fogtam elsőbben imádságra Klarikót.

23. Ezen a nyáron Hunyadvármegyében tolvajok támadván, sok károkat tesznek nevezetesen Achar városi nagy papot éjszaka mindeniből kifosztják, csak egy ingbe, lábravalóba hagyják. Hátszegről jövő sok kereskedőt felvernek.

24. Az aratás végén sok és kivált két nap szüntelen tartó eső volt, fenekig hatotta vala a kalangyáinkat is, mind elvész vala a búzánk, hanem az irgalmas Ur Isten könyörülvén rajtunk az üdöt felállítá és tartós jó meleg napok lőnek nemcsak Augustusban, hanem Septemberben is oly állhatatos meleg járának mint kánikulába, hanem Octoberbe hóharmatok nagyok voltak éjszaka.

25. A szárazság usque ad 10-um Okt. tartott, mely mia még eddig semmit sem vettünk, 10-ik esni kezdé és 12 8-bris már havazott, megijedtünk (ha az Isten nem könyörül) hogy minden kivész a törökbúzánk és vetetlen maradunk.

26. Mind a tavaszi hóharmat miatt, mind a ragya miatt igen vékonyan vagynak a szőlőink. Földváron csak két veder mustom termett.

27. Ismét ad 21. Okt. viradólag alkalmas hó esett, de más nap elment és 22. szép meleg idővel feltisztult.

28. Mikor in anno 1765. 28-va 7-bris a méltóságos tabulae praeses Gróf Bethlen Pál ur introducáltatott maga hivatalába, az mely peroratiót Báró Domokos Antal ur akkor elmondott feljebb kellett volna irnom, de akkor nem lehetett, nem kaphatván kezemhez, nem irhattam le; hanem ide irtam, mely is így következik:

Debes tuae virtuti: qua in republica Transylvana emines Comes Illustrissime, debere etiam avitae natalium claritati, et gloriis majorum tuorum facinoribus, qua toga,

qua Sago; conspicuorum meritis, fastigium honoris, ad quod divina voluntate, ac clementia, Caesareo regia providae principis erectum te, ac ornatum conspicimus, plenaque gaudii communis significatione concelebramus nisi proprio Marte, et non aliena virtute, gradum dignitatis ab inde tibi vindicare studuisses. Arbitratus quoddam modo fore satius fieri majorem quam oriri, et adhuc intra tenerioris aetatis tuae annos, tacitam tui expectationem, cum primis dum publicis rebus persaepe admotus esses, pro mirifica consilii tui ratione et singulari status communis cognitione, rebus praeclare gestis, cumulatus explevisse, fecissesque tibi reliquam fore ut probatum, aetate progrediente non una aut altera locupletasses accessione et dignitatem, Qua condecoratus haberis, ante sit meritis, quam consecutus esses, cunctorumque invidiam, virtute tua prope modum vicisses, ac singulare amplitudinis ornamentum eorum etiam suffragiis obtinuisses atque ad summos honores viam perinde tibi aperuisses.

Quod bonum tibi, terfaustum auspica-tumque Themidi cupimus Transylvanae Tabulae quippe Regiae Judicariae, toti denique Principatui, feliciter ac ominato obtigisse, cunctisque acclamantibus vota pro in columitate tua festire nuncupantibus.

Capesse igitur Comes Illustrissime! Sel-lam judicariam in J. hocce principatu honoratissimam, obtine praesidium tabulae hujus Judiciae sine rivali pacatum votisque communibus, quae pro sortis necessitudine, ac instituto in consultationem et deliberationem adhiberi consueverunt; redde JURA et secundum leges patrias Suum cuique tribue.

Experieris, quanto in te studio feratur Tabula Regia. Quae illi in Te sit fides, quam sincera charitas, quam pronum obsequium nullo non tempore Tibi praesto futurum. Genius quippe ejus est, praesidem suum non tantum diligere, sed continenti quodam judicio honorem etiam congruum ei praestare, eos in eo virtutes suspectura, quae gaudium gerent, et sui amorem, si proinde dicere licet, quod sentio undique sentio TE esse felicem, cum primis quia nullus e nobis est, qui se tuo praesidio subesse non laetetur, hoc enim cunctorum animis alte insedit,

Tabulae Regiae Rectorem Te renunciatum, maxime successurum oneri, ad labores Te vocatum, omnem tuam laudem, omnem voluntatem, in promovenda justitia, ornandisque rebus Tabulae Regiae publicis collocaturum, nullaque re Te magis delectaturum, quam ut sine studio simultatum concordibus animis et quasi fraterna (si dicere ausus) unanimitate justitiam administrares.

Minekutánna ezt a Báró Domokos Antal ur szép conceptussát leirtam volna, kezemhez kaptam a méltóságos tabulae praeses Bethlen Pál urtól a G. Lázár ur ó Excellentiája peroratióját és arra tett feleleteket ide alább.

1767.

In nomine DEI omnipotentis patris, filii et spiritus sancti sit auspiciam cursus et finis hujus anni.

1. Egy néhány esztendeje vagyok, hogy ily szomorú ujesztendőt nem értem, mert még Karácson első napján nagy nyavalyám érkezvén sok egyéb tribulatiokkal együtt, ugyanek által az újj esztendőre is, desperáltam volt majd életem felől is, hosszason lévén rajtam azon nyavalyám, de ugyan csak Istené a dicsőség circa 10-um Febr. könnyebbedett nyavalyám, jöllehet nem mult el. Isten tudja hogy leszek ide hátrább, kinek szentséges akarata alá bocsátottam magamat.

2. Ezen a télen Vásárhelyen innen elég hó volt, de túl Vásárhelyen Háromszékig majd semmi hó sem volt, Magyarországon pedig oly nagy hó esett, hogy emberi emlékezettől fogva oly nagy hó nem volt, ember is veszett a hóba. 8-va Febr. megylágyulván itt a Mezőségen az idő, a hó mind elmene és tavaszi idő jár, megválík mi leszen a vége.

3. Bizonyosan iratik Olaszországból, oly drágaság vagyok ott, hogy egy köből búza 6. aranyon jár; közöttünk is megfutamodott vala az gabona ára, de a méltóságos királyi gubernium megtiltván az égett bor főzést, az gabona ára mindjárt alább szálla.

4. Ebben az esztendőben nyilatkozott ki, hogy Kolosváron egy Böszörményi nevű gonosz ember harmadmagával ily gonosz kereskedést üzött már 12. esztendőtlől fogva, hogy megvizsgálták a megholt embereket,

hogy temetik és valakit gazdagon temettek, éjszaka kiásták és megfosztották, de most in anno 1767. Jan. hónapjában a dolog kitudódván Böszőrményit elfogták, a többi társai elszöktek, de osztán pápistává lévén semmi baja nem lön.

5. Februariusban vagy 6. nap alatt oly szép meleg idő járt, hogy mindjárt Majusba is számot tett volna, de megváltozván az idő, azután az egész télen és tavaszon mind hideg szeles idők jártak, úgy hogy egész Pünkösdig (mely néha elég ki u. m. 7-a Junij esett) de mondani egy kellemetes meleg nap nem volt. 5-ta Maji oly hó esett, hogy száнкáztak az emberek. Háromszéken ugyan az nap mind elment, de a Mezőségen harmadnapig tartott a hó, a szőlőket mind elvette a hideg, valamint tavaly.

6. Rettenetes sok eső jár kivált Háromszéken s másutt is pászmásan, a tavasztól fogva majd minden nap és usque ad 20-um Junij s még most is nem látszik jele az idő felállásának, az sok eső miatt igen nagy árvizek és sárok voltak, úgy hogy néhol a búzát, fűvet mind eliszapolta a víz, elég tudunk mi is pünkösöd után Ajtáról Frátára jönni a sár miatt.

7. Ezen a télen szörnyüképpen pusztított a himlő és torokfájás kivált Háromszéken a Barczán és Erdővidéken másutt is, de mindenütt nem volt oly mérges járása.

8. A marha dögi is tavaly és ebben az esztendőben nagy mértékben volt Háromszéken és Miklósvárszékiben, a szegény ajtai jobbágyimnak majd mind eldöglött a marhájok, az enyimek Istennek hálá megmaradtak.

9. 22-a April. délután 3 óra tájban, item 24-ta Maji reggeli 11 és 12 óra között, 26-ta éjjél tájban és 4-ta Junij reggeli hatodfél óra tájban Erdővidéken és Háromszéken földindulások voltak.

10. 24, 25 és 26 Junii szüntelenül oly hideg szelek jártak, hogy Novemberbe is számot tett volna, de 28-ik jó melegre fordula az idő.

11. Ezen esztendőben proscibáltattak a jesuiták Spanyolországból.

Mikor in anno 1765. 28-va 7-bris a méltóságos tabulae regiae praeses és gubernialis

consil. Gróf Bethleni Bethlen Pál ur az praeses hivatalra introducáltatott, Gróf Lázár János ur ő Excellentiája lévén az egyik instellator, így perorált a királytábla előtt:

Méltó az emlékezetre mint ritka történetü dolog, hogy midőn a mi boldog emlékeztü eleink a régi törvényeknek szövevényei közül az approbata constitutiót egyben sze-degették, azután nem sok idővel és az compilata constitutiók előtt, közép időn szintén, azon 1656-ik esztendőben, midőn II-ik Rákóczy György ez hazának akkori fejedelme a lengyelországi királysággal álmodozna, ez hazának díszét oda vesztette, akkor találtott Spanyolországban egy álomban látott vár, ez a történetnek historiája: Volt a megmondott esztendőben Spanyolországban kisebb Kasztilia nevü városában egy ujj lakós, a ki éjszakai álmában látta, hogy az város felett levő nagy hegyen, melyet már az ott nevedett nagy fák és bokrok egészen felvévén kietlenné tették, volt volna az föld alatt betemetve egy vár, melyet is ő elsőbben csak álombeli képzelődésnek tartván, midőn azon álom éjszakánként sok üdőkig elméjiben előfordult volna, sőt azon várnak ura és asszonya ujjal is mutatván mely helyen volna azon várban elrejtett kincs, nem állhatta tovább, hanem reá ment a városnak magistratussára és kényszerítette, hogy ne véljék tréfának, hanem kerestessék ki azon ott elrejtett várat, meggyőzöttetvén sok kérései által a magistratus, munkásokat küld és nem sokára reá akadnak a várra, a mely vár e mai napig is látható, a mint ezen historiának írója bizonyítja, hogy ő olyan emberrel beszéllett, a kinek a történetet maga az álomlátó szám-lálta elő.

Nem kétlem sokan vadnak, a kik azt gondolják, hogy én a mi hazánknak feljebb megnevezett törvény-várait talán az álomból látott várral akarom egybenhasonlítani, de közel sem az a célom, sőt azt mondom, hogy ámbár voltanak és vagynak olyanok maig is, a kik a törvényeknek nem elégséges tudása, vagy elméjeknek viszketegsége és a tudósok rendibe való számláltatásokra való vágyódás miatt a mi törvényeinket csak mintegy haszontalanoknak és az deák mondás szerént: pro somniorum interpretaementis — valami

álmom hüvelyezésnek tartják és e szerint nem hogy a mi régi boldog emlékezetű eleinknek dicséretes példájok szerint azokat nagyobb világosságra kívánák hozni, de sőt ha rajtok állana azokat elrontani és az földben temetni igyekeznének, de az Sz. Máté írása szerint Cap. 5. V. 14. nem rejtethetik el a hegyen épített város és a kik abban laknak, azok a világnak világosságai.

Hegyen épült ez a mi törvényünk vára, mert épült az a királyi kegyelmen, *) mely megmozdulhatatlan, nagyok ennek erősségei u. m. a királyi ígéreték és ezeknek a királyi szentséges szájából kifolyt megerősítés; ebben vagyon elrejtve az igazságnak ama nagy kincse, vigyázó szeme vagyon erre a felséges örökös király asszonyunknak és annak őrszire rendelte ezen méltóságos királyi táblát és ennek várbeli kapitányát commendánsát, az mostan általunk előállítandó királyi tábla praesessét méltóságos Gróf Bethleni Bethlen Pál urat kedves atyánkfíát, kívánjuk azért, tartsa meg az Isten mi közöttünk ezen törvény-várát, tartsa meg a méltóságos törvényes királyi táblát, az ebben fekvő kincseknek nemcsak őrszire, hanem rendesen való kisáfárlására is, hogy legyen ez menedék helye a szegénynek és gazdagnak, a jövevényeknek és hazabelieknek, az igaznak és ártatlannak és csak az erőszakosok és a másokén kapdosók térjenek innen vissza orcza pirulással, és szégyennel legyen az ő futások.

(Vége következik.)

DELIBERATIONES

in consultatione Illustris deputationis per Celsissimum Dominum Dominum Dominum Principem in Curiam Porumbakiensem ad diem undecimum mensis Junij Anni praeter 1689. indicta et celebrata deliberatione conclusae.

Bizonyos számú adó felvetéséről.

Noha példátlan és igen kedvetlen materia, mindazáltal az rajtunk forgó, s így nehéz

*) Az erdélyi muzeumban lévő példányban ez következőleg hangzik: mert épült az a királyi és fejedelmi hatalmasságoknak legfelsőbb hatalmán, erős annak fundamentoma, mert áll az királyi kegyelmen stb.

consequentiaikat importálható szükségre nézve ketelenítettünk az kapu szám után adózni szokott minden rendekre, egy-egy kapura fl. 40//— külön-külön felvetnünk, melyet mivel-hogy az szegénységen hamarjában fölszedetnünk semmiképpen nem lehet; a Dominus Terrestrisok indifferenter mindenek tartozauak megfizetni: az hódolt vármegyéken lévő kapu számokat ide nem értvén, mely adónak felszedésére az vármegyék és székek főtisztei viseltessenek hűséges gondot, és az vármegyék főtisztei, főbíró és vice ispán atyánkfiai, az székek főtisztei pedig bizonyos atyjokfiai által az következő radnóthi országgyűlésére ad diem 16 Julij mensis affuturi administráltassák, az elmúlt segesvári országgyűlésében írott harmadik articulusban specificált generalis perceptor atyánkfiai kezekhez. Ha ki pedig maga jószágáról tartozó adót meg nem adhatná vagy megadni nem akarná, tehát azon embernek jószágát vigore praesentium megirt főtiszt Uraink s atyánkfiai foglaltassák el és az véreket elsöben, azután pedig az vicinusokat kénáltassák meg vele, s ha az adót érette letészik bene quidem, alioquin azon jószágot idegeneknek is eladhatják és akár vérek, akár vicinusok, akár pedig idegenek tegyék le az olyan jószágért az adót, azok az olyan jószágot három esztendőig békességesen birhassák: azután vagy az Dominus Terrestris, vagy annak igaz haeresi letévén az olyan jószágért adott summát, tartozzanak az ilyen temporaneus possessorok mox et de facto remittalni. Az Fiscus jószágira ez felvetés szerint az mi adó esik, kiki az Fiscus tisztjei közül, az maga inspectioja alatt lévő jószág jövedelméből tartozzék megadni, melyet ha nem cselekednék, fogattassék meg és mindaddig, míg az maga inspectioja alatt lévő jószág adóját le nem tézsi, fogva tartassék; ennek felette vétettünk modo quo supra, persolvendos

Fogaras földére is . . fl. 3000//—
Ennekfelette az szász papokra fl. 1000//—
Item az oláh papokra is . . fl. 1000//—

Ez két rendeli adóra szász és oláh püspökök atyánkfiai viseljenek gondot.

Item az szebeni görögökre fl. 600//—
Item az örményekre . . fl. 100//—

Ez két rendbeli adóra az magok birái viseljenek gondot.

Item Marus-Vásárhely városára fl.	1240//—
Item Kézdi-Vásárhely városára fl.	200//—
Item Udvarhely városára . . . fl.	70//—
Item Bereczk városára . . . fl.	60//—
Item Ilyefalva városára . . . fl.	40//—
Item Csik-Szereda városára fl.	30//—
Item Sepsi Szent György városára fl.	20//—
Item Fejérvár városára capitatum fl.	2//— N.B.
Item Abrugy Bánya városára fl.	200//—
Item Vizakna városára . . . fl.	400//—
Item Haczog városára . . . fl.	105//—
Item Vajda Hunyad városára fl.	150//—
	2515.

Mely fenn megirt városok adójára magok birái viseljenek gondot s administráltassák a fenn említett perceptor atyánkfiainak in loco ad terminum praefixos.

Holmi collatiokról.

Vice Colonellus Bááron Gal Uram instantiájára maga regimentje ellen lett inquisitoria Relatoriából emergált s meg is fizetett convictio refusiojára deputaltattak fl. 200// — item az Ur Teleki Mihály Uram ő Kegyelme uti költségére (Hajzler generalhoz, ország dolgai végett kelletvén ő Kegyelmének Brassóba menni) fl. 500// — Bethlen Gergely Uram ő Kegyelme által.

Az kapu számok és desertak felcirkálásáról.

Hogy az kapu számok és desertak iránt régtől fogván fennforgó nehéz difficultások igazításba vétetődhessenek, főtiszt Uraink s atyánkfiai, vice tiszt atyánkfiai által szorgalmatosan czirkáltassák, hol és mi difficultások lehessenek, az kapu számok iránt és hol s mennyi desertak lehessenek, melyekről az emberek teljességgel deficiáltak és ne legyen kinek azokat colálni és fide mediante irott pecsétes regestumokban reportaltassék következő országgyűlésére ide értetvén az Fiscus jószágai is, hogy ott azon difficultások s desertak állapota is jó karban állíttathassék.

Commissarius Prajner Uramhoz való expeditioról.

Commissarius Prajner Uramhoz való ex-

peditio bizonyos okokra nézve az közelebb következő országgyűlésére halasztatott.

Az mostan felvetett adó perceptiójának helyéről.

Az mostan felvetett adó perceptiójának helye szükséges okokra nézve Segesvárat rendeltetett, holott azon város főtisztei generalis Commissarius Uramnak és perceptor atyánkfiainak szállásadással s gazdálkodással is lenni, és ha mikor kívántatik, ötvest és pénz-olvasókat is rendelni tartozzanak.

Bizonyos hadak felültetéséről occurralható propositioról.

Mivel mi, az táborozásról nem is tudunk elmélkedni, sőt olyan materiáról ország közönséges tetszése nélkül, annál inkább most is kevesen lévén, nem decernálhatunk; ez szegény országnak minden rendeinek így megfogyatkozott állapotját declarálva el kell mulni azon occurralható Hajzler general ő Nagysága propositiojára való resolutió mellől, egyébiránt is lehetetlen lévén az portiozásnak és táborozásnak is terhét supportalnunk.

Lugosban s Karansebesben szállítandó 2000 köből búzáról.

Commissarius Comornik Uram szoros propositiojához képest Haczogról Lugosban és Karansebesben kívántató két ezer köből búzának elszállítására Hunyad és Zaránd vármegyékből, Szászváros székből is kétszáz szekerek rendeltettek, úgy hogy azon búzának fele részét aratás előtt, fele részét pedig aratás után okvetetlen elszállítsák. Hogy pedig azon szekeresek azon vecturát jobb kedvvel cselekedjék, commissarius Comornik minden szekér bérbe négy-négy forintot adat és mi is az ország pénzből négy-négy forintot rendeltünk, úgy hogy egy-egy szekér bérben nyolcz-nyolcz forint adassék, ezen szekerek felvetése Hunyad és Zaránd vármegyékben, úgy az megirt négy-négy forintoknak az ország részéről az mostan felvetett megirt vármegyék adójából való megadattatása főispán Naláczai István Uramra, az szászvárosi széki szekeresek elrendelése pedig és az ország részéről adandó négy-négy forintoknak azon székek mostan reájok vetett adójából való megfizetése azon székbeli főtiszt atyánkfiaira

bizott; ugy mindazáltal, hogy megirt Szász-város széki főtiszt atyánkfiai is, ezen dologban fennemlített főispán Naláci István Uramtól várjanak, és az szekeresek az fizetés dolgában, Commissarius Komornik Uram penig, az buza elszállításában meg ne fogyatkozzanak.

Az szebeni computus reportálásáról.

Reportáltatott írásban és szóval is claráltatott, miképpen ment és vitetett véghez a die 7. mensis et anni praesentis usque ad 13 praesentis Junij az ő felsége commissariusával, az regimentek officierivel is az universalis totius hybernij computus és mint igazittanak el az inquisitoria relatoriák, melyek az írásból világosak.

Brassó városa districtusa s jósága adózásáról.

Brassó városának Isten iteletiből következett tűz által való nagy romlását méltó tekintetben vévén, mint ennekötte, ugy mostan is azon városnak és hostátjának is

elégett részét az adózástól négy esztendeig immunitáljuk ilyen declaratióval: hogy az ő Kegyelme 456 kapui három részekre osztván numero 304 kapuszámok adója az megirt terminusig relaxaltassék, et pro combustis habeantur; super portis atum 152 az Barczaság és az városnak el nem égett hostáti adózanak. Az hétfalusiak és töröcsvári jóság adóját is hasonlóképpen három részre limitálván két rész adójok Brassó városa combustáihoz, harmad része penig az Barczaság adójához applicaltatott és tartatik vigore praesentis deliberationis usque ad terminum relaxationis praefixum.

Observatio. Ez két punctumoknak elsőnek kellett volna lenni, de per errorem esett ide való iratások.

Datum in Possessione Porumbak die 17 mensis ultima videlicet praemissae congregationis Anni 1689.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA.

BCU Cluj Közli: K. Papp Miklós. Bolyai Társaság Könyvtára Cluj

(Folytatás.)

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
19	1-ső Lajos király parancsa István vajdához, és a Bálványosi, s Csicsói várnagyokhoz intézve, hogy a Déésieknek László Veszprémi püspök által birtokukban hagyott földek határainak újbóli kijárására kirendelt Besztercei lelkész Péter rendelkezésinek magukat alája vessék.	in Cluswar Datum in Cluswar 3-io die festi b. Laurentii mart.	1375. August 12.
20	1-ső Lajos királynak nyílt parancsa Erdélyhez, a jobbágyoknak magányosok birtokaiból királyi só-kamaraiba, és viszont szabad költözködhetése, és az akadályoknak vajda általi tettelegesen elhárítása iránt; — ide nem értve a sóvágókat.	in Wysegrad Datum in Wysegrad in festo b. Nicolai conf.	1375. Decemb. 6.
21	1-ső Lajos király a Déésaknai sóvágókat a Bonczidai, és Szent-Miklósiak ellenében vásári-vám-mertességgel ruházza fel.	in Dyosgeur in festo b. Thome mart.	1376. Decemb. 29.
22	Ozorai Pipo Temesi, és só-kamara-gróf egyezménye a Szathmár, Tokaj, és Poroszlóra sőt szállítókkal.	in Des. in vigilia festi as-sumt. virg. glor.	1406. August. 14.

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
23	Ozorai Pipo Temesi, és só-kamara-gróf rendelete Pero Tordai kamara-ispánhoz, hogy a Déésieknek az ottani al-kamara-ispánok által okozott visszaélésekből származó káraikat kinyomozva, — orvosolja. *	Budae 6-to die festi b. Laurentii mart.	1412. August. 11.
24	Déési Polus Jánosnak Zsigmond király nevében ellenmondó-, és tiltó-levele, hogy Somkúti Miklós Somkút helységét, és az ebbeni vámot senkinek el ne idegenitse. *	Dat. Sabbato prox. ante fest. b. Johannis Bapt.	1412. Junjus 12.
25	Csáki Miklós Vajda jelentése Zsigmond királyhoz, miszerint ő Somkút helységét Déés városának át nem adhatta, mivel felét Bánffy János és részesei birván, — valamig a király elébe nem járulnak, addig át nem adják. s. a. t. *	in Thorda 2-do die festi b. Blasii mart.	1423. Februar 4.
26	Zsigmond király parancsa Losonczy Bánffy István, és Lászlóhoz, hogy a Déési hajósokat a Csicsói várhoz tartozó erdők használatában, mint tulajdonosok ne akadályoztassák. *	Datrm Cassouiae Sabbato pr. p. f. b. Johannes ante portam latinam.	1423. Majus 8.
27	Zsigmond király parancsa Losonczy Bánffy János, Dezső, és Miklóshoz, hogy a Déésieket, és Déesaknaikat Rettegen ne vámostassák meg. *	Datum Brassouiae feria 3-a pr. p. dominicam reminiscere.	1427. Martius 18.
28	Déés városának a szomszéd némai birtokosok ellen a Bekei pusztá iránt tiltó levele. *	Sabbato pr. ante dominicam judica. apr. 5.	1427. Aprilis 5.
29	Lépes Loránd alvajda időhaladékos határozata, mely mellett a némai és somkúti birtokosoknak, Beke, és Somkútért Déés városa által folytatott perben Szent Mihály napi törvényszékezésig időhaladékot engedett. *	Datum Szent-hemreh9-odietermini praenot. (az az in 8-is f. nat. b. Johannes Baptiste)	1427. Julius 2.
30	Zsigmond király rendelete Kusáti Jakch János és Mihály-Székely, és só-kamara-grófokhoz, hogy a Déési al-kamara ispánokat az újításoktól a sóvágókra nézt eltiltsák. *	Datum Posonii in festo beati Jacobi apost.	1429. Julius 25.
31	Zsigmond király nyílt parancsa Jakch Mihály Székely-, és só-kamara-gróf kérésére Csáki László Vajdához intézve, hogy a Déésieknek, jelesen sóvágók, s hajósoknak az úgynevezett birságiumokat engedje el. *	Datum Posonii in festo beati Marci evang.	1435. Aprilis 25.
32	Vizaknai Miklós alvajda vallató parancsa Déés városa részére a Bálványosi Bán fia György ellen, ki azon város lakóainak szénáját felégette. *	Datum Thordae in 8-is festi Epiphaniar. Dni.	1439. Januar 13.

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
33	Tallowczy Nanko Zörényi Bán, és Sókamara gróf rendelete a Szathmári, és Szolnoki kamara-ispánokhoz, hogy a Déési sóhajósokat mennyi, és minő értékű pénzzel fizessék.	Datum in Déés feria 2-a pr. p. dominicam letare.	1439. Martius 16.
	*		
34	Hunyadi János Vajda parancsa Vizaknai Miklós alvajdához, hogy a Déésiek, és némaiak között Beke nevű föld rész iránt fennforgó ügyet végsőleg lássa el, mint személyese. (†) Vizaknai Miklós alvajda volt 1439—1446, ezen oklevél hihetőleg 1446 táján kelt.)		14...†)
	*		
35	A kolosmonostori Zárda másoló levele Déésakna városának 3-ik András király adta, s 1-ső Károly király megerősítette szabadalmairól.	Datum Sabbato proximo ante festum beatissimae trinitatis.	1447. Junius 4.
	*		
36	Déés városának ellentmondó — tiltakozó levele a szomszéd Néma birtokosai ellen, a Beke nevű puszta elfoglalása miatt.	Datum Thordae feria 6-a pr. p. fest. b. Valentini mart.	1448. Februar 16.
	*		
37	Hunyadi János Beszterczei gróf rendelete, hogy az 1454. év folytán a Déési sóhajósoktól viendő minden száz kő sőt 2 arany forintért a királyi kamarai tárba váltsanak be.	Datum in Des in festo assumptionis b. Mariae virg.	1453. August. 15.
	*		
38	Mátyás király rendelete a Déési kamaraispánokhoz, hogy a Déésieket minden javaikban, jelesen Somkút, és az ottani vám, valamint a Déési gázló birtokában mindenkitől, főleg a Losonczy Bánffyak ellen, védjék.	Datum Budae in festo beati Regis Stephani.	1458. August. 20.
	*		
39	Mátyás királynak a Déési, és Széki kamara főnökeihez rendelete, hogy a Dávid Bán által a Bálványosi várhoz foglalt szentbenedeki rétet Déés városának adják vissza, s a városiakat mindenki ellen védjék.	Datum Budae in festo beati Bartholomaei apost.	1458. August. 24.
	*		
40	Mátyás király, nyílt rendelete Losoncz-i Desew két Lászlóhoz intézve, hogy erdeikből a Déési só-hajósoknak hajóik és házok számára faizást engedjenek.	Datum Zegedini in f. b. Egidij abbatis.	1458. Septemb. 1.
	*		
41	Vingárthi Geréb János Déési, és Széki kamaragróf, s Déés városa tanácsa bizonyítványa, hogy Zsombori János egy irottványt vett legyen Törpeni Lórintztól, ezt azonban amannak özvegye Magdolna a Szentlélek kápolnájának hagyományozta. (Folytatása következik.)	Datum in Déés in festo beati Mariae Magdal.	1458. Julius 22.

A D A T O K

az erdélyi ev. reformatusok egyházi
történetéhez.

Közli: Jakab Elek.

II.

Az Collegiumnak Fejérvárra költöztetése
tetszett bizonyos declaratiókkal. *)

Fejérvárról két deákok Patakra deputáltak. (**)

Az deákok hosszú köntöst és togát viseljenek, item üstököt is illendőt viseljenek, (tovább egy sor értelme kivehetlen.)

Redei Ferencz	f. 40.	—
Bethlen Gergely	togát	2.
Bethlen Elek	"	2.
Barcsai Mihály	"	2.
Bethlen Miklós	"	2.
Kun István	"	1.
Daczó János	"	1.
Bánfi Farkas	f. 10.	—
Macszás Boldizsár	togát	3.
Teleki Mihály	f. 60.	—
Toroczka Péter	togát	1.
Mikó (***)	f. 20.	—
Bánfi Balázs	togát	1.
Director	togát	1.
Keresztesi Samuel	"	1.
Lázár Imre	"	1.
Redei János	"	1.
Kun István	"	1.
Kun Miklós	"	1.
Alsó János	f. 10.	—
Filsticz Péter	f. 3.	—
Inczei Pál	"	3.
Alvinczi Péter	"	1.****)

Enyedi Collegium Curatora
az Collegium pénzéből 600 f.

*) Ez csak töredék, de némi érdekléssel így is bir. Ezért közlendőnek láttam.

**) A másik oldalán e papirnak, mely gyűjtő-ívnek látszik, e feljegyzés volt: Ao. 1682. 9. febr. In Templo Reformatorum Enyediensi Patakra két deákot pro occupatione Fejérvárról kell expedálni.

***) A keresztnév: Josef-nek látszik, de nem lehet tisztán kiolvasni.

****) Egy sor olvashatlan írásban indokolta az adó, miért adott csak 1 forintot.

Másokat is a Curator requirálván:

M. Bánfi György ur f. 15.

Naláczi István " 40.

Szikszai G. " 1.

Vida " 3.

Az cigánynak kívántató posztó felől az Universitas tisztit kell requirálni, csináltasának fekete színü zöld posztót. *)

ADATOK A RÁKÓCZI-FORRADÁ-
LÓM TÖRTÉNETÉHEZ.

Közli: Jakab Elek.

VIII.

Méltóságos Regium Gubernium, nekem
jó Uraim!

Kötelességem szerént akarom nagyságtokat tudósítani, én az nagyságtok nekem adott Instructioban semmiben elé nem mehettem, mivel míg én Szebenből hazajöttem; addig az egész földet ellepven az ellenség, mind az, mind az két Vármegyebeli nemesség köztök vagyon, kit erővel fogtak el közüllök, ki maga jó akarattya szerént ment; most ugyan hogy az Companiak Vásárhelyre érkeztek vala, tágittást tettek vala rajtunk, de szintén most hozák bizonyoson, hogy jönek vissza reánk, és Gernyeszegig el is jöttek; Vécsen lévő becsületes emberekből is hivatam által, az kik Kolozs vármegyeyeiek, és mint hogy én név szerént ismerem az nemességet, kérdezvén őket, mind kuruczczé lettek, Kolozsvármegyében az felső járásban négy vagy öt maradt, az is ott Vécsen, és Beszterczén; Thordavármegyéből is öt vagy hét ide szorult nemes ember maradt, még innet az Vár alatt való falubeli nemességéből is elment; én egyszer nagyságtok poroncsolata szerént mind az Beszterczei mind az Bethleni, Szamosujvári nemességnek irtam, de nem hiszem, hogy semmi effectuma legyen az itt való Főrendek is, az kik lovasokat állithattak volna, oda vadnak Szebenbe. — Szükségünk elég vagyon az itt való állapotban, de nincsen kinek poroncsoljunk, az Falusbirákat is megeskették, hogy senki felénk se jöjjön; ki-

*) A kir. erdélyi kormányzék levéltárában levő eredetiből.

küldenék utánok, de nincsen kit, mert az Várhoz való Darabontokból is felesen elfogtak, a kik még megvagynak, és marattak, majd mi őrizzük őket inkább, mint ők minket; az itt körül lévő nemességnek semmi marhájak nem maradott, már az házunkat csak hogy fel nem égették, de egyébaránt semmivel nem tesznek alábbvaló pusztítást az Tatárnál; nekem minden marháimat, Bivalimot — *) hajtattatta el, maig is a házánál tartja; ha nagyságtoknak elébb lett volna ez az mostani poroncsolatya, ezt az földet Conserválhatták volna, az szegény nemesség is jól recipiálhatta volna magát az Fiscalis udvarházhoz, az mint már most volt az nagyságtok poroncsolatja ha előbb lett volna. Radnotfái nemes ember Biró Mihály nevű vitette el házi portékáimat, ugyan Radnotfájára az maga házához az bízámval együtt, az kit az házamnál talált, az magam jobbágyim szekerén. Ha nagyságtok ennek az nyomorult földnek valami succursust nem mutat, mi igen nagy tűzben vagyunk, és hova tovább mind inkább harapozik, olyan emberek állottak közikbe, az kiket nem reménlett volna az ember.

Ennek előtte való levelemben irtam volt nagyságtoknak Vécsnek állapotáról; most is ebben vagyom; akkortáiban mig én Szebenbe voltam, feles számú kuruczság menvén alája, hódolásra erőltették őket, melyet midőn nem akartak volna az benne levők cselekedni, az Vár körül való marhákat és azoknak marhájakot, az kik ott vagynak akarván elhajtani, és az Falut felégetni, melyre ő kegyelmek az magok nagyobb Securításokért vélek tractára mentek és küldöttek nekik ki az Várból három paripát, egynehány Pallost és 100 id est száz forintot, melyet az Kuruczok Felső Idecsen vévén kezekhez, onnét elmentenek, és az olta oda nem mentenek, az ki az tractát járta Vécsről, Berecztelki Budai Mihály volt, ki is mint és hogy beszéllett vélek ő tudja; azt tudom nagyságtoknak írni, hogy annak utánna mintegy egy héttel volt ezer számú Colluioresból álló kurucz; mikor az én marháimat elhajtották, akkor az Budai marhái is ott voltak Berecztelkén, de egyet sem hántottak benne, sőt ejtettek olyan szó;

*) Egy szó kiolvashatlan.

hogy azt nem kell bántani, mert az már kurucz. Mi szándéka vagyom Vécsen és micsoda követséget vitt vissza a Várba, ő tudja' ennek pedig bizonyosan ugy mentem végére, hogy Vécsről általhivattam az Kemény Simon ur udvarbiráját, és kettőt az nemesség közzül, azok referályán igy bizonyost irok nagyságtoknak; az Vécsi honorarium adás jól esett-nem-e, nagyságtok iteletében áll, én ugyan bizony eléggé fenyegetem őket, hogy legkisebben is az ő felségéhez való hűségben ne tántorodjanak. Ezen dolgot alig ha meg nem irta az itt való Comendans méltóságos generális urnak, én ugyan nem irtam ő Excelentiájának, ezen dolog iránt semmit is, nagyságtoknak megírnom kötelességemnek tartottam. Én, Méltóságos Gubernium, mindenben engedelmeskedni az nagyságtok poroncsolatyának kész vagyok, csak szolgálhatnék, és lenne kivel valamit szolgálnom. Éltesse Isten nagyságtokat mindnyájon jó egészségben.

Dat. G. 1703. 22. Xbr.

nagyságtok alázatos szolgálja

L. B. L. m. p.

P. S. Az Kuruczok micsoda levelet küldöttek Régenben, nagyságtoknak elküldöttem; az íráseRadnotfái nemes ember Sáfár György írása; az Vécsi honorarium adás az alatt volt, mig mi Szebenben voltunk az urral Kemény Simon urammal, az itt való nemesség is abban nem tudtak semmit is.

Az itt való Comendans pénzt kér töllem az ország pénzéből, még vagyom náloim vagy két száz forint, adgyak-é quietantiára a militia számára nagyságtok poroncsolatját alázatosan elvárom. *)

NEHÁNY FALRAGASZ

184⁹-ból.

(Eredeti nyomtatványokról.)

Székelyek!

Ti honapokig: részvevői és tanui voltak véres és gyászos eseményeknek. —

*) Kívül ez irás van rajta: B. Bánffí László levele Görgényből de dato 22. decembris 1703. Az kuruczok felől való tudósítás. — A kir. kormánysszék levéltárában levő eredetiből.

Egyes rosztól indulatú lázasztoknak, boldogtalanul hitelt adatok, a szent és boldogító békét vakmerően megtagadtatok, minek kimaradhatatlan következményei voltak a gyilkolás, égetés és pusztítás hazánk szép vidékein.

Rosztól lelkiismeretetek felett füstölnek még a leéget faluk; — gőzöl még a vére, e köz hazának megöletett fiainak, vakmerő sziveitek felett. Felszollitlak titeket, a tulajdon Szerentsétek, vagyonotok s minden boldogságtok szent nevére; térjete vissza eltsábitott s elkábult tetteitektől, térjete tsendesen lakó házaitokhoz vissza, s maradjatok nyugodtan azon szörnyű események mellett, melyeket sok idegen nemzeteknek e vidékre szorított földönfutó sepredeke elidézett, midőn nem valátok elég erős férfiak azoknak ellent állani.

Székelyek! Eltántorodságból eredett boldogtalanságtokat tekintve, intézem hozzátok ezen szavaimat. Legyen elfeledve minden gonosz tetteitek, ha engedelmeskedtek; de ha még tovább is reményem ellenére megmaradtok ezen vakmerőségben, ha még merészelnétek fegyveresen ellentállani és a csendes jámbor és hív polgárokat lázadásra kényszeríteni, — ha ti hazátokban fegyvert, löport és egyéb akar minemű hadieszközököt eldugtok vagy eltitkoltok, — ha ti egyes portyázóknak ellentállatok, katonáimat megtámadjátok, és a futarakat csak a legkisebben akadályoztassátok akkor minden további kegyelmet félre téve a legkeményebben fogok veletek bánni, és azon helységeket porá tétetni, melyek csak a legkisebb ellenkezésben találatnának.

Költ a főtábori Szálláson Csik-Szeredán Augustus 4-ikén 1849.

Gróf CLAM GALLAS
Cs. K All Tábornagy.

Erdélyiek!

A frigyos hadsergek győzelmes zászlói gyorsan áthatották országotokat keleti szélétől nyugoti széléig. A lázzangó csoportok vagy mindenhol szaladtak, vagy pedig ott, ahol ellentállást merészelték, szétverettek, és le tiportattak. — Ők ki vannak már határaitokból úzve. — Ti békés honpolgárok! ne aggodjatok többé jövaitok s vagyonotok aránt,

és térjete vissza rendes munkátok és foglalatosságotokhoz. — Ti lelki ingadozók, kik nem birtatok elég bátorsággal, jobb meggyőződéseket s a becsület utját követni; — kik félelem s aggodalomból a felségárlás ügyéhez csatlakoztatok: hagyjátok fel már kétes állásokat, és adjátok alá magatokat nyiltszívűleg s elhatározottan a kivított rendes állapotnak és Ő Felsege törvényeinek, — végre ti vakmerő elvakított párthívei a lázzangóknak, a kik még mindig merészelték makacs ellenséges állásba maradni; ti kik még mindig falukon és városokon a lázzangás magvát hintegetitek; gondoljátok meg, hogy a kimélet és kegyelet kelyhe már csordultig tölt, és hogy már eljött a végpillanat, azonemű szabadság és függetlenség ábrándaiból, a melyet ti gondoltok, és a mily néktek vakítólag értelmeztetett, kijózanodni; gondoljátok meg, hogy ha még tovább is merészelték, a forradalom tüzet lánggra szítani, vagy a békés lakost a frigyos hadsergek győztes pályáján újból is fegyverfogásra kényszeríteni: titeket a halál büntetés sulya bizonyosan utol fog érni, és hogy ezentul kegyelem helyett tűz és vas által fogtok lakoltatni. — Már most csak két utatok van; vagy az, a mely a békére, vagy az, a mely vérpadra viszen titeket.

Erdélyiek! szép vidékeitekbe le van már tiporva a háboru vésztes ördöge! ne idézzétek ezt megint bünös kihágásaitok által vissza, mert ez akkor véresebb és iszonyubb lesz.

Marosvásárhelyt Augustus 18-kán 1849.

Gróf CLAM GALLAS m. k.
Altábornagy.

A széhhelyhad főparancsnakságátul:

Felszólítás.

Észrevétetett, hogy itt Marosvásárhelyt több egyének léteznek, kik a nemzet közügyében nem vesznek részt, — felszollítatnak tehát ezek, szolgálatukat 24 óra alatt anyival is inkább feajánlani, s a végre magokat helybeli nemzetőr parancsnok Jakabos őrnagy urnál jelenteni, mivel különben mint árulók a városból el fognak távolíttatni.

Marosvásárhelyen October 27-dik 1848.

SOMBORI s. k.
Ezredes.

BERZENCZEY LÁSZLÓ s. k.
Főbiztos.

BORNEMISZA ANNA APAFI FEJEDELEM-
ASSZONY HÁZI CURIOSUMAI KÖZÜL.

III.

Bornemisza Anna fejedelmi asszony
rendeletéből kis fia II. Apafi Mihály
holmiéről készült jegyzék.

Közlő: Jakab Elek.

Anno 1682. die 23. May. Ifju Urunk *) ő
nagysága Ládáiban levő edgyetmásinak
Regestruma.

Első nagy Fejér ládában.

Egy veres bársony virágos dolmány, gyöngy-
ből vitézkötések rajta.

A. Gombjaj Rubintosok no. 16.

Egy veres sima bársony vitéz kötések rajta.

Egy teczin virágos bársony nyári Dolmány,
tizenkét arany Smaragdós (igy) gom-
bók rajta.

Egy viseltes virágos veres bársony Dolmány,
vitéz kötéssel.

Egy viseltes virágos bársony Dolmány, veres,
tizennyolcz Arany Rubintos gombok
rajta.

Egy narancs szín posztó Dolmány, vitéz kö-
téses.

Más narancs szín vitéz kötéses Dolmány.

Más veres vitéz kötéses posztó Dolmány.

Egy zöld posztó vitéz kötéses Dolmány.

Az ujján 12 Ezüst Aranyos gomb.

Más zöld posztó vitéz kötéses Dolmány.

Harmadik zöld posztó gombatlan Dolmány.

Egy zöld sima bársony Dolmány, Aranyfonal-
ból gombos.

Egy teczin virágos atlacz nyári Dolmány, vi-
tézkötések rajta.

*) Ifju Apafi Mihály ki már ekkor fejedelem-
mé volt választva.

Ugyan más teczin Aranyos Materiából való
nyári Dolmány.

Más fejer Aranyos Materiából nyári Dolmány,
semmi sincs rajta.

Más teczin virágos atlaczból nyári Dolmány.

Más fejer Aranyos Materiából való nyári Dol-
mány.

Barack virág szín posztó Dolmány.

Narancs szín posztó Dolmány, vitéz kötéses.

Egy nusztal béllett tafota meate, száras
gombok rajta.

Egy nuszt lábball béllett teczin Tafota Menté.

Egy ezüst szín kanavácz nusztal béllett meate,
vitéz kötéses.

Egy virágos bársony veres mente, gyöngyös
gombok rajta, a Rubintya elhullott, 4
vagyon benne.

Egy barack virágszín posztó Menté, vitéz
kötések rajta.

Egy Nestes háló mente, Arany fonal gomb
rajta.

Zöld tafota nestel béllett melyre való,

Teczin tafota nestel béllett melyre való.

Egy új veres bársony nusztos süveg.

Egy kék viseltes nusztos bársony süveg.

Egy veres bársony új nusztos süveg.

Egy veres bársony kopott kozák süveg.

Egy zöld viseltes bársony süveg.

Egy kicsiny gyermeknek való bársony süveg,
veres.

Egy tenger szín bársony süveg nusztos.

Egy veres bársony süveg, nusztos.

Egy veres bársony, kopott süveg, Aranycip-
ke rajta.

Kilencz posztó nadrág.

Egy Teczin ezüst fonallal vert, Mairos, Arany
csattos, Rubintos öv, 14 Rubint.

Más narancs szín öv, Ezüst fonallal vert
kötés.

- Egy kökőrcsén szín öv, Aranyfonallal vert ezüst aranyos csatt rajta.
- Egy karmazin szín selyemből Arany fonallal vert öv.
- Egy véres Angliai köpenyeg.
- Egy karmazin szín ezüst fonallal vert öv, ezüst zománczos, csattos.
- Négy pár ezüst Arannyal, ezüst fonallal vert térdkötő.
- Egy veres posztó, Rókával bélelt, vitéz kötétes mente.
- Egy gyöngyvirágos, Arany Medály, 5 jőféle gyöngy rajta, és 19. Rubint.
- Egy Arany Zománczos Medály 49 gyemánt benne s egy függő Gyöngy.
- Egy kocsok Toll.
- Egy kerecsen Toll.
- Egy örög virágos Ezüst Aranyos kupa, fedeles, az teteje eltört, egy ember Zászlót tart.
- Második virágos kupa, kicsiny, fedelestől.
- Egy Tokban egy Pohárszék, mindene megvagon.
- Ezüst csésze, belől Aranyos, kívül is az virága.
- Egy ezüst bárány, kívül merőn Aranyos.
- A Báránynak a nyakába 24 Arany pénz; huszon ötödik két arany benne.
- Egy tokban egy ezüst kalán villástól, késestől.
- Második Tokban egy kalán, egy kés, villa is egy.
- Egy kis ezüst kosár lakattyával, kulcsával edgyütt, egy kis rák vagyon rajta.
- Egy pár ezüst Aranyos kengyel.
- Egy ezüst lapta.
- Egy Török kés.
- Egy Tokban egy ezüst villa.
- Egy puska palaczk, Elefánt csontból, ezüst az karikája, Udvarhelyi hozta.
- Egy ezüst csörgő: Az öcsémnek adtam.
- Egy ezüst nyelvű korbács.
- Egy püska palaczk, az két oldala ezüst.
- Egy kis sőtartó, fedele nincsen.
- Egy Avis Paradisiaca.
- Sarkantyu, Csizma nélkül, három pár ezüst.
- Ismét három bokor Csizmán három bokor ezüst sarkantyu.
- Dirib-darab ezüst és az Sarkantyu szegei, két pikkely övre való.
- Egy Zöld bársonyval borított portai török kard.
- Gyulaj Thamás adta egy csapás ezüstös török kard.
- Itten a vásárhelyi Csiszár ajándékozta egy Zománczos kicsiny kard.
- Három pár apró vágós puska.
- Egy Tegez kéz ijj, 20 nyíl benne.
- Hat Korbács.
- Egy korbács nyeliben való ezüst kápa.
- Egy Aranyos gyükér puska, palaczk.
- Egy Lodiny, Arannyal varrott, az fedele bészakatt.
- Egy varrott nyereg vánkös, Szkofummal.
- Egy pár Arannyal varrott oldalbőr.
- Egy pár fényes oldalbőr.
- Verejték czafrang ezüsttel, Arannyal varrott.
- Egy csigás kantár szügyellő, Keszeinek adták.
- Három kötőfék, bagaria, kiadtuk.
- Egy kantár bagariából, Zabola rajta, Szügyellőjével.
- Két üstök nyomtató, kiadtuk.
- Egy ezüst kalamáris, Asszonyunk ő nagyságáé.
- Egy ezüst tollas bot, teczin bársonnyal boritva a nyele.
- Egy Köves Buzgány.
- Finum ezüstmél forgó, Zománczos, Aranyos, az közepin egy Rubint, az virág Tetejében egy Smaragd.
- Második forgó, ugyan finum ezüst, Zománczos, egy Rubint az közepin.
- Harmadik forgó, finum ezüst, fekete Zománczos, egy Smaragd az közepin.
- Negyedik forgó, ezüst, virágra közepin egy Smaragd.
- Tokban három Christály virágos Pohár.
- Székely László uram hozta gyöngyházás kalamáris.
- Egy Mikó uram hozta Kalamáris Láda, gyöngyházás.
- Egy tokban Strucztojás.
- Egy tolyokás Kalamáris.
- Egy Kürt, rézből.
- Egy Skatulya, törött csiga benne.
- Egy kerek Skatulyába 25 edgyes Arany, egy tizes, harmadik egy hatos, negyedik egy ötös, egy aranyos tallér, egy roszy oroszlyányos tallér.
- Egy bársony varrott öv.
- Két varrott füsü tok, edgyik bagaria, másik bársony.

Két pár Salavári, edgyik hajszin, másik teczin. Egy nadrág kötő, tafota, szkofium ezüsttel varrott, viseltes.

Két teczin tafota nadrággötő, edgyik ezüsttel, másik aranyezüsttel.

Zöld tafotából is egy.

Egy varrott czápa Zomok.

Három lábszijj, gyöngyös, edgyik rosz gyöngyel.

Más lábszijj.

Egy gyöngyös ing.

Egy szkofium Arannyal varrott ing.

Két szál vonással varrott ránczos ing.

Harmadik szkofium arannyal varrott ránczos ing.

Négy Török keszkenő, Arannyal varrott, ötödik Arany nélkül.

Hatodik tiszta Arannyal varrott keszkenő, körülötte arany csipke.

Egy pár Csizma, török, atlaczal béllelve.

Egy Török Tükör.

Egy Török Kés hüvelyestől.

Egy Czedrus gyümölcs.

Egy Kantárra való függöcske ezüsből.

Egy viseltes kantár szár Maiczból elegyes ezüst fonallal.

A Gyermekek kocsiához való külön.

Egy ezüst Aranyos palaczk, gombajával, fedelestől.

Egy más ezüst palaczk, Zománczos, virágos eltört az fogontyúja.

Hat kün járó ezüst tál.

Két ezüst künn járó tányér.

✱
Anno 1682. Decemberben

Csináltak tenger szín virágos bársony gallér Mentét nusztal.

Hozzá való ugyan olyan Dolmány.

Az előtt egy vitéz kötéses narancs szín Mentét nestel.

Ugyan a tájban öt pár sarkantyukat az ó Sarkantyukból.

Ugyan az tájban egy kökörcsén szín ezüsttel elegyes övett.

31 X-br. Ezüst aranyos csatt pikkelyestől, Zománczoson, 6 pikkely volt rajta, edgyik elesett, adtam ifju Urunk keziben. Egy övre való csatt 6 pikkelyével, kék Zo-

mánczos, ezüstaranyos maga a csatt, a Zománcza székfű színü, egy Iskatulyába ugyan két kicsiny gomb.

Anno 1683. 2. Mar.

Ajándékozott Aszszonyunk ő nagysága Ifju Urunk ő nagyságának egy Czafranra való Strucz tokformára gyöngyből fűzött 6 virágot, igen szépet.

Ugyan akkor egy szép veres fátyolt, ezüsttel, selyemmel elegy virágos.

Ezeket azért, hogy ő nagysága jól tanuljon.

Anno 1682.

Balkó Pál által küldött Teleki Uram Szamosujvárt egy szép csontos gyöngyházás karabélyt.

Fejérvárt 1682. Ajándékozott Székely László uram egy fényes oldalbört.

Anno 1683. Segesvárat Teleki uram egy hosszu nyelü ezüsttel szkofiummal kötött korbácsot.

Fogarasha ajándékozott Bethlen Jánosné Aszszonyom egy tizes aranyat Ferdinánd képeré vertet die 7. Mar. 1683.

Az felyül megirt egy rendbéli ezüst-aranyos Kengyelt, hozzá való Maiczával, csattjaival, hevederhez való szijvégekkel és csattokkal s 18 pikkelyekkel adott ő nagysága Boér uram által Donát Mihály uram kezibe. Ittem ugyan ő kegyelme által egy varrott nyereg ráncost, varrott verejték czafragot, egy pár oldalbört.

A Könyvek.

Egy Urunk ő nagysága Archantológiája.

Egy Harsányi ajándékozta Ovidius.

Orbis Sensualium.

P. Salterium Segesvárat vett.

Ugyanott egy Palatinata Cathechesist.

Egy veres táblájú Sanitasi könyv.

Egy viselt, szakatt könyv.

Egy Liber Regius.

Datum in Ebesfalva, die 2. Junij 1683.

Eszt ő nagysága tétette az arany-mives ládájában.

A. BORNEMISZA m. p. *)

*) A volt erdélyi kir. kormánysszék levéltárában lévő eredetiből, szó és betű szerint hiven másolva.